

Revisionsrapport

Granskning av de finansiella rapporterna i årsredovisning 2017

Landstinget i Värmland

Lars Dahlin
Anette Fagerholm
Gustav Berner
Lena Josefsson

Mars 2018

Innehållsförteckning

2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Uttalande	2
2.3.	Revisionsfråga och metod	3
2.4.	Avgränsning.....	3
2.5.	Revisionskriterier	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse – avsnitt Ekonomi i balans.....	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	6
3.1.1.3.	Driftredovisning	6
3.1.2.	Resultaträkning	6
3.1.3.	Balansräkning.....	7
3.1.3.1.	Momshantering	7
3.1.3.2.	Anläggningsregister	8
3.1.4.	Kassaflödesanalys.....	8
3.1.5.	Sammanställd redovisning	9
3.1.6.	Tilläggsupplysningar	9
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	9
3.2.1.	Finansiella mål	9
3.2.2.	Balanskrav	10
3.3.	Medelsförvaltning.....	10
3.4.	Pågående tvister	10
3.5.	Tjänstemannaledningens uttalande	10
3.6.	Avslutning.....	11

1. Sammanfattning

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för det ekonomiska utfallet av verksamheten.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen (avsnittet Ekonomi i balans) i allt väsentligt är upprättad enligt lag, normer och i övrigt god redovisningssed och att räkenskaperna är rättvisande.

Det positiva resultatet efter balanskravsutredning med 166,6 mnkr innebär att landstinget lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans som framgår av Kommunallagen 11 kapitel § 5.

Förvaltningsberättelsens avsnitt Ekonomi i balans innehåller en uppföljning av de finansiella mål som fastställts i budget 2017. Vi bedömer att resultat och ställning är förenligt med de finansiella målsättningar som landstingsfullmäktige fastställt.

Granskningen av de finansiella delarna i årsredovisningen har underlättats av att bokslutet varit väldokumenterat och att bilagor och underlag funnits i tillräcklig omfattning.

Efter vår granskning gör vi bedömningen att den interna kontrollen och säkerheten i redovisningen är tillräcklig.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Landstingsstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.2. Uttalande

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av de finansiella delarna i årsredovisningen för Landstinget i Värmland för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31.

Vi har i allt väsentligt utfört revisionen enligt SKYREV:s utkast till vägledning för redovisningsrevision. Denna vägledning kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i de finansiella rapporterna. Det sakkunniga biträdet väljer i samråd med de förtroendevalda revisorerna vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar det sakkunniga biträdet de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur landstinget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i landstingets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning ger årsredovisningen en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av landstingets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lag om kommunal redovisning.

2.3. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12:2) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de finansiella mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med landstingets planerings- och ekonomiavdelning.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till Årsredovisningens avsnitt Ekonomi i balans daterat 2018-02-21. Landstingsstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-03-20 och landstingsfullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-11.

Rapportens innehåll har sakgranskats av redovisningschef och ekonomichef.

2.4. Avgränsning

Vårt uppdrag omfattar endast granskning av räkenskaperna och årsredovisningens avsnitt Ekonomi i balans.

2.5. Revisionskriterier

Landstingsstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 11 kap 21 § KL ska godkännas av landstingsfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Landstingsfullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse – avsnitt Ekonomi i balans

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att Årsredovisningens avsnitt Ekonomi i balans översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i Kommunal redovisningslag (KRL).

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen visar att årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild.

Förvaltningsberättelsen beskriver finansiell utveckling ur ett historiskt perspektiv för åren 2013-2017. Den framtida ekonomiska utvecklingen i form av mått och nyckeltal beskrivs utifrån de utmaningar landstinget står inför. I avsnittet "Förväntad utveckling" beskrivs det ekonomiska läget verbalt och storleken på de kostnadsanpassningar som behövs göras de tre åren framåt redovisas också.

Utvärdering av ekonomisk ställning

I förvaltningsberättelsens avsnitt Ekonomi i balans redovisas i huvudsak landstingets ekonomiska ställning.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret som påverkat utfallet.

Förväntad utveckling

I förvaltningsberättelsens Ekonomi i balans redovisas inte på ett tydligt sätt den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Detta återfinns i andra delar av årsredovisningen. Den förväntade utvecklingen avseende ekonomin beskrivs i förvaltningsberättelsen verbalt i form av de utmaningar som landstinget står inför specificerade med hur stora kostnadsanpassningar som behöver göras framåt för att klara de budgeterade resultatnivåerna.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska omfatta en beskrivning av den samlade verksamheten i landstingets organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

I avsnittet "Redovisningsprinciper" under rubriken sammanställd redovisning framgår att landstinget inte upprättar någon sammanställd redovisning ur ett väsentlighetsperspektiv. Uppgifter om Region Värmland och andra kommunalförbund som landstinget är medlem i redovisas.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 som en del av uppföljningen av landstingsfullmäktiges föreskrifter om förvaltningen av pensionsmedel.

Upplysningar har även lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstidspensioner i enlighet med RKR 2.1. Antalet personer med särskilda pensionsavtal framgår av not 17.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budgetram samt styrelsens fördelade budget.

Utfall jämfört med budget

Landstingets verksamheter redovisar en positiv budgetavvikelse med 24,2 mnkr. Verksamheterna redovisar såväl negativa som positiva budgetavvikelser. Den största negativa avvikelsen redovisas för området slutenvård (-201,2 mnkr) medan den största positiva avvikelserna redovisas för område gemensamt (98,9 mnkr).

Utfall jämfört med prognos

Jämfört med den prognos som lämnades i delårsrapporten är utfallet 3,8 mnkr sämre på verksamhetsnivå.

3.1.2. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Årets resultat är positivt och uppgår till 248,0 mnkr vilket är 101,9 mnkr bättre jämfört med föregående års resultat på 146,1 mnkr. Jämfört med budget innebär årets resultat en positiv budgetavvikelse med 82,0 mnkr. Årets resultat 248,0 mnkr är 2,7 mnkr sämre än i den prognos som lämnades i delåret.

Nettokostnaderna har mellan 2016 och 2017 ökat med 365,8 mnkr eller 4,7 %.

Skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning har ökat med 358,7 mnkr eller 4,5 % att jämföra med föregående år.

3.1.3. Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Under året har vi genomfört en fördjupad granskning av landstingets momsredovisning och vår sammanfattande bedömning efter genomförd granskning är att landstingets momshantering är ändamålsenlig och utförs med god intern kontroll.

3.1.3.1. Momshantering

Med anledning av granskningen har vi identifierat två huvudfrågor i momshanteringen som vi anser bör analyseras närmare, dels för att säkerställa en korrekt hantering av den ingående momsens och dels för att möjliggöra en förmånligare hantering av s.k. dold moms:

- Landstingets hantering av ingående moms – Under vår granskning av landstinget har vi noterat att det finns några oklara punkter avseende hur de hanterar ingående moms och hur den ingående momsens fördelas mellan affärsmomssystemet och lag om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund. Inom landstinget finns det både momspliktig och momsfri verksamhet. I princip ska moms på inköp hänföras till respektive momspliktig och momsfri verksamhet så långt som det är möjligt. Bara i de fall som en direktallokering inte är möjlig ska avdraget fördelas utifrån en fördelningsnyckel. Fördelningsnyckeln kan fastställas utifrån olika underlag, som till exempel omsättning eller kostnadsmassa.

Vi förstår det som att landstinget visserligen gör direktallokeringar. Det är dock oklart hur ingående moms som är hänförlig till inköp som är gemensam för flera verksamhetsgrenar hanteras. Vi rekommenderar här att landstinget gör en mer noggrann analys av hur ingående moms hanteras och då särskilt gällande ingående moms på gemensamma inköp. Utifrån denna analys kan sedan en eller flera fördelningsnycklar tas fram för att hantera den ingående momsens.

- Ersättning för dold moms - När ett landsting återsöker schablonersättning för dold moms kan ersättning utgå med 6 procent enligt huvudregeln, alternativt med 18 % av lokalkostnaden och 5 % på resterande del om leverantören kan specificera

lokalkostnaden. Ett landsting kan välja om huvudregeln eller alternativregeln ska användas. I landstinget i Värmlands fall används enbart huvudregeln, dvs. återsökning görs med 6 % av det belopp som leverantören debiterar landstinget. Beroende på hur stora lokalkostnader som ingår i kostnaden för den upphandlade tjänsten kan det dock finnas anledning att närmare undersöka möjligheten till att använda sig av alternativregeln. Landstinget själva gör bedömningen att alternativregeln inte är mer fördelaktig än huvudregeln.

3.1.3.2. Anläggningsregister

Vi har även under året genomfört en fördjupad granskning av landstingets anläggningsregister och vår sammanfattande bedömning efter genomförd granskning är att den interna kontrollen i system och rutiner för materiella anläggningstillgångar är god.

Landstinget bedöms i allt väsentligt ha dokumenterade och ändamålsenliga rutiner och riktlinjer som säkerställer att anläggningsregistret uppdateras löpande. Vi bedömer att riktlinjerna i allt väsentligt uppfyller Lagen om kommunal redovisning, RKR rekommendation 11.4.

Vi upplever att riktlinjerna och anvisningarna avseende hantering av utrangeringar är tydlig.

Landstinget har ett antal kontroller för att säkerställa korrekt uppdatering av anläggningsregistret. Vi bedömer att dessa är relevant utformade och implementerade och säkerställer korrekt uppdatering av anläggningsregistret vid inköp/nyanskaffning.

Vi kan efter genomförd granskning konstatera att en översyn av begreppet ”Funktionellt samband” som återfinns i landstingets riktlinje för materiella anläggningstillgångar behöver göras med anledning av att tillämpningen på senare tid tycks ha blivit bred.

Landstinget har också inlett en översyn av de äldsta anläggningstillgångarna som i vissa fall har en vag beskrivning och utranterat det som bedöms ej finnas kvar i verksamheten, vilket vi bedömer som positivt.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

3.1.4. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar landstingets finansiering och investeringar. Det finns även noter i tillräcklig omfattning.

Det finns överensstämmelse med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.1.5. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Förvaltningsberättelsen ska omfatta en beskrivning av den samlade verksamheten i landstingets organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

I avsnittet "Redovisningsprinciper" under rubriken sammanställd redovisning framgår att landstinget inte upprättar någon sammanställd redovisning ur ett väsentlighetsperspektiv. Uppgifter om Region Värmland och andra kommunalförbund som landstinget är medlem i redovisas.

3.1.6. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

3.2. God ekonomisk hushållning

3.2.1. Finansiella mål

Bedömning och iakttagelser

I årsredovisningen avsnitt Ekonomi i balans görs en överskådlig avstämning mot landstingets finansiella mål som fastställts i budget 2017:

Mål	Bokslut 2017	Måluppfyllelse, landstingets bedömning
Resultat – landstinget ska uppnå sitt budgeterade resultat på 166 mnkr.	Resultat – utfallet för helåret landar på 248 mnkr.	Målet uppfyllt.
Resultat – landstinget ska uppnå ett överskott som uppgår till 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag	Resultat – utfallet för helåret landar på ett överskott på 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag	Målet uppfyllt.
Nettokostnad – landstinget klarar att bedriva verksamheten inom den budgeterade nettokostnadsramen på 8 181 mnkr.	Nettokostnaden uppgår till 8 156,8 mnkr d v s underskrider budget med 24,2 mnkr.	Målet uppfyllt.

Pensioner – pensionsfonden ska under 2017 tillföras 206 mnkr.	Pensioner - landstinget klarar att tillföra pensionsfonden 206 mnkr under 2017.	Målet uppfyllt.
---	---	-----------------

Vi delar landstingsstyrelsens samlade bedömning att de fyra finansiella målen uppnås.

Bedömning

Vi gör bedömningen att resultatet är förenligt med de finansiella målsättningar som landstingsfullmäktige fastställt.

3.2.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i landstingsstyrelsens bedömning av att balanskravet uppfylls med det redovisade resultatet som uppgår till 248 mnkr.

Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser redovisas i förvaltningsberättelsen i enlighet med KRLs 4 kapitel.

Landstinget har med årets resultat återställt de sista 4,2 mnkr som kvarstod av 2015 år underskott, vilket skulle återställas senast vid utgången av 2018.

3.3. Medelsförvaltning

Bedömning och iakttagelser

Granskning har gjorts mot externt inhämtade engagemangsbesked och avstämning mot landstingets finanspolicy och placeringspolicy och de löpande uppföljningar som gjorts under året.

Landstinget tillämnar säkringsredovisning. Säkringsdokumentation finns.

Tilläggsupplysning enligt RKR:s rekommendation 21¹ redovisas i årsredovisningens "Avsnitt Finansförvaltning, finansiella risker".

3.4. Pågående tvister

Landstingets jurister har tillfrågats avseende väsentliga pågående tvister. Vi kan i vår granskning konstatera att pågående tvister har hanterats på ett korrekt sätt i årets bokslut.

3.5. Tjänstemannaledningens uttalande

I överensstämmelse med SKYREV:s utkast till vägledning har ett uttalande erhållits från landstingsdirektören och landstingets ekonomichef, i samband med årsbokslutet. Vi anser att det erhållna uttalandet, som inte innehåller några avvikelser, är i överensstämmelse med SKYREV:s utkast till vägledning.

¹ Rådet för kommunalredovisnings (RKR) rekommendation 21 Redovisning av derivat och säkringsredovisning

3.6. Avslutning

Granskningen av de finansiella delarna i årsredovisningen har underlättats av att bokslutet varit väldokumenterat och att bilagor och underlag funnits i tillräcklig omfattning.

Efter vår granskning gör vi bedömningen att den interna kontrollen och säkerheten i redovisningen är tillräcklig.

2018-03-12

Lars Dahlin

Certifierad kommunal revisor

Projektledare